

Tělocvičná jednota Sokol Liberec I.

Nazdar!

Sokolské souzvuky

č. 3 - březen 2018

Ročník 8.

„Pro každého myslícího člověka je právo na revoluci nesporným. Každý myslící člověk má právo se bránit. Smrt za smrt!

Jen obrana fyzická je mi málo. Každý má povinnost se bránit mravně, to je ničit absolutismus duchovní.

Mně je mozková, filosofická revoluce nezbytnou podmínkou moderní demokracie!“

„Humanitní ideál vyžaduje, abychom soustavně, všude, ve všem a vždy odpírali zlému, vlastní a cizí nehumanitně společnosti a jejím orgánům osvětovým, církevním, politickým, národním – všem! Humanita není sentimentalita, ale práce a opět práce!“

TGM

Obsah:

Úvodní slovo

Bude 7. března.....

Metodika

Předpoklad plnohodnotného života – stabilita těla

Trochu „vzrůša“ do cvičení žen

Nejenom pohybem živ je sokol

Národní identita – zastavení 23.

*Drak se probudil, druhá světová válka
začala*

Kaleidoskop – Večeře Páně „pod obojí působou“

Dva pěvci „zlaté“ éry Národního divadla

24. březen – den Horské služby

25. března 1420 - bitva u Sudoměře

Rok 1348 za moudré vlády Karla IV.

Hudební genius – Ludwig van Beethoven

Jan Amos Komenský – učitel národů

Když se řekne spravedlnost...

Než se začala psát RČS

130 let Klubu českých turistů

Svědkové národní minulosti

Pomníky TGM – doma, v Evropě, za mořem

Zprávy z jednot a žup

Železný Brod 10. února 2018

Společná akce tří žup Libereckého kraje

Jizerky v zimě

Závěrečné slovo

O sokolském bontonu

Úvodní slovo

Bude 7. března...

„Život měříme příliš jednostranně podle jeho délky a ne podle jeho velikosti, myslíme víc na to jak život prodloužit, než na to, jak ho opravdu naplnit. Mnoho lidí se bojí smrti, ale nic si nedělají z toho, že sami – a mnoho jiných – žijí jen položivotem, bez obsahu, bez lásky, bez radosti!“

Někteří z e čtenářů ten citát znají, jiní se domyslí, že to jsou moudrá slova zakladatele našeho státu, jehož 168 narozeniny letos slavíme.

Celou dobu svého „náčelníkování“ jsem měla ve své kanceláři v TD litografii Miroslava Tyrše a známou fotografii TGM sedícího na tribuně při všesokolském sletu. Stejný Tyršův obrázek visí u mne doma asi od mých patnácti let, toho Masaryka jsem si domů přivezla. Sedí na křesle, usmívá se a je bezprostředně obklopen lidmi. (To by už dnes asi nešlo!)

Když o tom tak přemýšlím, uvědomuji si, že u nás doma vždy nějaký Masaryk visel na stěně nebo byl opřen o sklo v knihovně – a v té knihovně jsem mohla najít některé z jeho spisů. Jeho jméno bylo vždy v mém okolí vyslovováno s úctou a láskou. Byl to náš první prezident, jeho úloha při vzniku nového státu na našem historickém území byla nepopíratelná, stejně jako jeho maximální autorita u celého národa.

V současnosti jsem však vlivem četby přemýšlela víc o jeho myšlenkách a filosofii a především o jeho neochvějné pevnosti stát za poznanou pravdou. Husa jeho víra v pravdu a správnost vlastního přesvědčení přivedla na hranici, Komenského k celoživotní emigraci, Masaryka na Pražský Hrad jako prezidenta republiky. Jistě byl normálním člověkem, měl chyby a dělal chyby – ale celý život zastával myšlenky, pomocí kterých se mu podařilo uskutečnit jeho životní dílo. Formuloval filosofii demokracie a humanismu uvnitř národa, zdůrazňoval pevnost přesvědčení, boj za pravdu, zodpovědnost, konstruktivní vztah k sobě i druhým – k vlastnímu národu. Nepovažoval demokracii za dokonalou, ale bral ji jako jediný systém, který bere ohledy na pozitivní potenciál obyvatelstva, potřeby a zájmu většiny i celku, ale ne na úkor menšin. Byl přesvědčen o tom, že stejně jako jedinec, i národ musí spoléhat především na vlastní síly a má právo na rozvoj. Podle Masaryka je kolektivní identita stejně důležitá jako identita jednotlivců. Zdůrazňoval význam vzdělání a soustředění na pozitivní vývoj národa, jeho sebevědomí a hrdost.

Pochopil, že poukazování na nešvary, chyby a omyly není důkazem nelásky, ale jejím pravým opakem (Rukopisy, hilsneriáda! atd) Sám řekl, že myšlení bolí!

V současnosti se u nás stalo zvykem „být prostě proti něčemu nebo někomu!“ Kdo nesouhlasí, je... TGM napsal: *„Kdo vši silou svou postaví se proti proudu obecnému, nečiní tak z nelásky. Právě to bolí, co milujeme, ale co poznáváme být nesprávným! Co nemilujeme, je nám lhostejno!“*

Ví Bůh, že milujeme svou vlast, že milujeme Sokol – nebud'me „rozbíječi“, ale stavme se veřejně a nahlas proti nepravostem, kterých jsme denně svědky. Ji jich více než dost! Nebojme se veřejně zvednout svůj hlas tam, kde to považujeme za nutné, ale dělejme to s rozvahou – a hlavně, snažme se hledat a nalézat řešení, které potřebujeme!

V prvním foyeru Národního divadla můžete číst jeden z prvních zákonů nové republiky: *„Tomáš Garrigue Masaryk - zasloužil se o stát!“*

Jarina Žitná

Metodika

Předpoklad plnohodnotného života – stabilita těla

Stabilitou neboli rovnováhou rozumíme schopnost udržet stálou polohu těla v prostoru – a to jak v klidu, tak i při pohybu. Podmiňuje ji správné vzpřímené držení těla, koordinace svalů, kloubních spojení i nervové činnosti. Důležitou úlohu při udržení rovnováhy představují především dolní končetiny – nohy. Udržení stability – rovnováhy těla eliminuje možnost pádů a zlomenin. Vždy je podmínkou udržení kondice a udržení soběstačnosti člověka až do pozdního věku.

Poruchy rovnováhy se projevují pocity závratí, nejistoty a jsou vnímány jako rotace, houpání, tah do strany, pocitem propadání, opilsti – je to dost podobné mořské nemoci. Tento stav může trvat různě dlouho – od okamžitého až k dlouhodobému pocitu, který může trvat i několik dní, což vede k pocitu stálé nejistoty. Potíže se mohou dostavit pouze při pohybu, v těžších případech i v klidu.

Problémy s udržením rovnováhy se dostávají u všech věkových kategorií, ovšem se stoupajícím věkem se vyskytují častěji, je to častá potíž u občanů starších 75 let.

V organismu existuje několik systémů, jejichž činnost pocit rovnováhy zajišťuje, při čemž podstatou úspěchu je synchronní přenos informací do centrální nervové soustavy a spolupráce s ní.

Rovnovážný systém lidského těla je tvořen

- částí vestibulární, tzn. rovnovážným ústrojím ve vnitřním uchu. To je tvořeno třemi polokruhovitými kanálky, které ovlivňují roviny pohybu a receptorovými buňkami ovlivňujícími pohyb hlavy. Sluchově rovnovážný nerv vede informace do mozku, kde jsou zpracovány. Poruchy rovnováhy bývají často spojeny s většími nebo menšími poruchami sluchu.
- částí vizuální – tedy poruchami zrakového vnímání. Periferní vnímání mapuje postavení těla v prostoru, většinou se zhoršuje při nedostatku světla – při soumraku nebo ve tmě.
- částí somatosomickou – tedy současným pohybovým stavem organismu, stavem a prací svalů, šlach a kloubů, včetně dostatečné citlivosti receptorů, které umožňují komunikaci s mozkiem. Špatná funkce způsobuje soustavný nepříjemný stav, napětí ve svalech a celkovou únavu.

Projevy poruchy rovnováhy (stabilizace polohy těla) se projevují velmi rozdílně – obtížemi s viděním a čtením, svalovou slabostí, poruchami paměti, ztrátou koncentrace, častými bolestmi hlavy, soustavným pocitem svalového napětí, ztuhlostí svalů (krk a záda), nepříjemnou citlivostí na některé zvuky, na světlo, celkovou únavou – zažili jste už mořskou nemoc? Silné a zhoršující se poruchy rovnováhy vedou až k neurosám a depresím (což už jsou stavy velmi vážné a vyžadují lékařskou pomoc).

Příčinami poruch rovnováhy jsou velmi často úrazy (především hlavy a páteře), ušní infekce, nebezpečné viry způsobující na př. encefalitidu, chemické látky (těžké látky a těžké kovy), některé léky, poruchy cévního zásobování vnitřního ucha a mozku.

Pozor! Dvojité vidění, omezení pohybu, nesrozumitelná mluva mohou být příznakem mozkové příhody. Poruchy hybnosti páteře mohou být příznakem neurologického onemocnění, nádorů, případně mohou tyto potíže být vrozené.

Základem rovnováhy a jejího udržení je péče o správné držení těla, správný stoj i chůzi. Stoj i chůze závisí na množství nervových zakončení na plosce nohy (ve cvičení je vhodné zařazovat cvičení na regeneračních podložkách – masáž chodidla), na spojení kostí křížové a kyčelní, ale také na postavení krční páteře. Samozřejmě velmi důležitý je i stav svalů trupu a svalů dolních končetin.

Na pocit stability má vliv i podíl zraku a sluchu, ty předávají zprávy o současné poloze těla ke zpracování v centrální nervové soustavě, odkud přichází zpětný povel ke svalům.

Cvičení na zlepšení stability – rovnováhy.

Soustřed'me se na správné postavení těla v klidu, ve stoji i za pohybu – chůze, klus, cval, poskočný klus, případně taneční kroky.

Důležitá je vizualizace pohybu (získání dobré představy, jak má pohyb vypadat!), aktivace příslušných nervových zakončení (případná masáž), schopnost rychle reagovat na vnější podněty.

Jednoduchá cvičení:

- stoje jednož s výdrží (zavřené oči jsou značným ztížením!)
- překonávání překážek – překračováním a přeskakováním – snožmo i jednož
- rychlý pohyb se změnou rychlosti a směru (honičky)
- chůze do schodů bez opory
- předávání nebo přehazování malých předmětů z ruky do ruky (i za pochodu)
- balancování s tyčí, míčkem na table tenisové pálce, chůze s nádobou plnou vody

Zařazovat cvičení tohoto druhu jsou vhodná pro všechny kategorie a v podstatě to nedělá žádné potíže.

Cvičení rovnováhy je však důležité a potřebné především u starších cvičenců. Věkem se organismus, tedy i páteř opotřebovávají, meziobratlové ploténky se obrušují – člověk se zmenšuje, záda mají tendenci se ohýbat, stejně tak se vyskytují i poruchy drobné koordinace (především při manipulaci s malými předměty).

Ve cvičení pracujeme většinou s hudbou (pocit pohody, oddálení únavy, snižování denního stresu), dbáme na rytmizovaný pohyb, klademe důraz na jeho přesnou představu a orientaci v prostoru. Zařazujeme cvičení bez náčiní i s náčiním (zvětšení zátěže, ale i nutná manipulace s náčiním), pochodové reje, chůzi „po čáře“, překračování mezer mezi žíněnkami nebo lavičkami. Cvičení na lavičkách poskytuje mnoho dobře a zajímavě využitelných možností, jak bezpečně ovlivňovat stabilitu těla a pomáhat tak udržovat soběstačnost seniorů.

Jarina Žitná (literatura – internet, článek „Jak podpořit stabilitu těla“ dr. Čechové)

„Tělo je jako loď, na které duše pluje oceánem světa. Není-li dostatečně pevná, nebo je-li děravá, nemůže ten oceán přeplout. Takže první, co musíme udělat, je opravit tu loď. A to můžeme pomocí cvičení!“

(Consuela Morávková)

„Čím je tělo slabší, tím více poroučí, čím je silnější, tím víc poslouchá!“

(Mahatmá Gándhí)

Trochu „vzruša“ do cvičení žen

V naprosté většině případů se ženské složky věnují především cvičení s hudbou, ať už se tomu říká pohybová výchova, aerobik, kondiční cvičení, body styling, taneční výchova, step cross nebo jinak. Každá hodina má určitý charakter závislý na programu a výběru hudby a jistě i charakteru cvičitelky. Největším nepřítelem v každém cvičení je vznik stereotypu, který způsobuje ochabnutí zájmu cvičenek. Na druhé straně však pravděpodobně všechny víme, že jakmile zařadíme něco „trochu jinak“, dělá to celé řadě cvičenek určité potíže. Největším problémem je nedostatek pohybové paměti – cvičenky bez jakéhokoli problému napodobují pohyb cvičitelky, stačí však jiné postavení v prostoru, použití neobvyklého náčiní, obrat zády ke cvičitelce – a nesnáze jsou tady.

Nemyslím, že tento článek přinese cvičitelkám něco podstatně nového, chtěla bych pouze připomenout několik forem práce, které svým způsobem naruší stereotyp hodiny, donutí cvičenky zapojit i paměť a vytvářet si vlastní představu žádaného pohybu.

Takže dnes připomínka, co by mohlo a mělo být „trochu jinak“!

Pochodové reje

Zařazujeme je na začátek hodiny (zahřátí a příprava na výkon (nebo na konci (uklidnění).

Chůze (klus, taneční kroky – valčík, polka, cval) kolem tělocvičny, změny směru, vytváření dvojic, čtveřic a jejich rozpojování, prolínání zástupů a pod. Pohyb nohou doplnit jednoduchými pohyby paží, pohybem a změnami postavení dvojic, vytvářením vázaných útvarů a pod.

Pohybová paměť a orientace

- cvičení polovin případně i menších útvarů (např. čtvrtin nebo dvojic)
Dvě poloviny cvičenek čelem na střed tělocvičny – cvičitelka na jedné straně. Cvičenky opakují předvedený pohyb „zrcadlově“, což bývá bez problémů, nebo opačně, tzn. obě poloviny vpravo nebo vlevo (první problémy!)
Zpestřením může být i „kontra“ pohyb – jedna polovina postupuje vpřed, druhá ustupuje (couvá!), jedna polovina „jde nahoru“, druhá klesá do nižší polohy. Cvičitelka střídá postavení v obou polovinách.
Totéž, ale cvičenky rozdělit na čtyři skupiny – všechny cvičí zrcadlově nebo vpravo, vlevo! Skupiny stojí v rozích tělocvičny, tak, aby na sebe viděly.
- Cvičenky rozdělte na čtyři skupiny a naučte je jednoduchou osmitaktovou frází, která se bude stále opakovat (pozor na vhodnou hudbu s osmitaktovým frázováním!) Skupina č. 1 začíná cvičit prvním taktem, skupina č. 2 třetím taktem, skupina č. 3 pátým taktem a poslední, čtvrtá skupina taktem sedmým. Jednotlivé takty se opakují ve stejném pořadí.
Stojí – li skupiny na značkách vedle sebe, je to obvykle bez potíží, ty nastávají v okamžiku, kdy je postavíte do rohů tělocvičny směrem na její střed.
- Jednoduchý pohyb (vazba) prováděná jednotlivými cvičenkami na povel ve dvojici, čtveřici, osmici, případně rozpojováním těchto útvarů.
Zakončit synchronním opakováním motivů všemi!
- Volný pohyb po tělocvičně. Střídat naučené čtyřtaktí nebo osmitaktí se stejným počtem taktů vlastní improvizace.

Všechna uvedená cvičení pomáhají cvičenkám vytvořit vlastní představu pohybu a vytvářet tak předpoklad přechodu od pouhého „napodobování“ k vlastnímu výrazu!

Jarina Žitná

Nejenom pohybem živ je sokol

Národní identita

Dnes jsem četla výsledky testu zadaného na střední škole. Jsou neuvěřitelné... „V roce 1918 začala (nebo skončila?) druhá světová válka“. To už je konečně jedno. Pozoruhodné ovšem je, že součástí školského systému je i výuka dějepisu, že spousta poznatků je možno najít na internetu i v knihách. Kde je chyba? Docela určité v nedostatečném čase věnovaném dějepisu jako předmětu, ještě větší chyba je v soustavné snaze našich medií, které masírují historické vědomí národa spoustou nesmyslů, výmyslů (vypadají často víc než věrohodně!), snaze o přepisování historie a často úmyslnému zaměňování příčiny za důsledky.

Jako národ jsme vydrželi dlouhá léta nesvobody i duchovní bídy – což je pravda. K obratu života naší společnosti došlo bezprostředně po pádu totalitního režimu. Zajímavé ovšem je, že přes všechny nesnáze a problémy uvedené doby, jsme si v nedávné minulosti udrželi národní povědomí – že bychom to uměli jen tehdy, kdy je nám jako celku zle? Můžeme dnešní postoje velké části naší společnosti hodnotit jen výmluvou, že svět se změnil a že záleží na naprosto jiných prioritách než dříve?

Ano, svět a způsob života na této planetě se změnil, nezměnila se však naše povinnost být lidmi. Lidmi, kteří vnímají poselství minulosti a nepřestávají při tom mířit do budoucnosti vši snahou, které jsou schopni. Poznání je prý matkou moudrosti, bez poznání nelze soudit, nelze vybírat a vlastně ani používat vlastní rozum. Takže tedy -

Zastavení 23.

Drak se probudil, druhá světová válka začala...

A hnědý mor pomalu, ale jistě zachvacoval celou Evropu. Situace v českém pohraničí se rychle zhoršovala. Přišel Mnichov, kde z rozhodnutí čtyř velmocí (bez účasti československých zástupců) bylo rozhodnuto o odstoupení pohraničních oblastí a bylo vymezeno i tzv. páté pásmo s převážně německým obyvatelstvem. Toto pásmo však spíše než národnostními problémy bylo určeno vojensko strategickými důvody. Určené oblasti měly být uvolněny do 10. října. Němci žádali i o připojení uzavřených oblastí uvnitř státu – typickou ukázkou byla Jihlava a její okolí. V každém případě se jednalo o usilovné germanizační úsilí a narušení hegemonie státu. Hranice z 21. října však ještě nebyla konečná a sám Hitler se veřejně vyslovil k přípravám na obsazení celé republiky. Československé vojsko muselo ustoupit za demarkační čáru, v obsazovaném území začal teror. Byly obsazovány poštovní a jiné úřady, strhávány české nápisy, české rodiny utíkaly do vnitrozemí pouze s nejnужnějším majetkem.

Podle zprávy samotných Němců např. ze Svitav během 36 hodin odešlo 130 českých rodin, zůstalo jich asi padesát, většinou smíšená manželství. Německá menšina do nekonečna opakovala: „wir danken unserem Fuhrer!“ Při čem právě ve Svitavách se obecního zasedání zúčastnili dva členové britské mise, kteří 11. října navštívili tuto oblast na své inspekční cestě. Po ukončení zasedání zbyli v místnosti dva občané německé národnosti. Jeden z nich před nimi prohlásil: „Pánové, nejsem tím, co přijde nadšen. Byl jsem zde za české vlády úplně šťasten a spokojen a nevím, co bude nyní. Nedá se však nic dělat!“ Angličané byli otřeseni!

Zábor pokračoval a týkal se i některých ryze českých obcí, což vyvolalo protiútok z české strany – byli první padlí! Rozhodovalo však právo silnějšího a fakt, že nás naši

přátelé vázání spojeneckými smlouvami, prostě prodali v mylném domnění, že zachrání mír.

15. března 1939 došlo k závěrečné anexi československého území, odtržení Slovenska, zřízení tzv. Slovenského štátu a Protektorátu Čechy a Morava, Německo získalo nejen naše území, ale také náš vyspělý průmysl a výzbroj armády.

Je třeba si uvědomit, že zrada našich spojenců byla silným otřesem pro občany a tzv. „mnichovanství“ poznamenalo národ na dlouhou dobu.

Skutečným začátkem války bylo však, po inscenovaném přepadení vysilače v Gliwici, napadení Polska, na které už západní mocnosti musely reagovat, takže vyhlásily 1. září 1939 Německu válku.

Jaro čtyřicátého roku bylo ve znamení rychlých úspěchů nacistického Německa. Z východu bylo ještě chráněno smlouvou se Sovětským svazem, takže vrhlo všechny své síly na západ. Německá armáda se převalila přes území Beneluxu a vpadla do Francie. Vypadalo to, že tzv. Blitzkrieg – blesková válka – bude mít úspěch. Francie kapitulovala, polovina jejího území byla okupována, z druhé poloviny území byl vytvořen kolaborantský vichistický stát pod vedením maršála Petaina, hrdiny od Verdunu. Britsko – francouzské jednotky byly nuceny ustoupit a jejich evakuace od Dunquerku do bezpečí v Anglii, se stala jednou z hrdinských epopejí této války. Neuvěřitelné se stalo skutkem, když se podařilo mezi 28. květnem a 4. červnem evakuovat více než 330 tisíc spojeneckých vojáků. Historie této akce je historií obětavosti – do evakuace se zapojily nejen velké vojenské lodě, na moře vypluly tisíce dobrovolníků na sportovních jachtách, hasičských a rybářských lodích, evakuace se prostě zúčastnilo všechno, co plavalo.

Situace se však podstatně změnila po napadení Sovětského svazu 21. června 1941. Hitlerovi šlo nejen o území, ale i o přístup k strategickým surovinám, především k ropě. Vůbec si neuvědomil – nebo možná ve své bohorovnosti uvědomil, ale nedbal – riziko války na dvou frontách. Jeho optimismus ještě podpořily poměrně snadné úspěchy na východě a proniknutí hluboko na území Ruska.

V létě 1940 došlo také ke slavné letecké bitvě o Anglii. Goringova Luftwaffe měla převahu, ale výsledky jejího úsilí byly limitovány malým doletem tehdejších letadel. Útočící německé stroje mohly zůstat nad územím Anglie 20 minut, pak musely zpět, aby jim palivo vystačilo i na zpáteční cestu. V řadách letců RAF působila i řada pilotů obsazených zemí – Poláci, Čechoslováci a Francouzi. Dalším problémem se ukázalo zásobování krutě zkoušené Anglie jednak válečným materiálem, jednak potravinami. V této době měli Němci převahu i na moři množstvím ponorek, které ohrožovaly a potápěly lodě spojeneckých konvojů a trvalo dlouho, než došlo k vyrovnání sil a převahu získali Spojenci. Tato válka rozhodně nebyla, především z německé strany, vedena právě gentlemany, admirál Donitz vydal zákaz svým posádkám učinit cokoli pro námořníky potopených lodí.

A co se v tuto kritickou válečnou dobu dělo u nás doma? Německé vedení se snažilo propagovat nacismus všemi možnými způsoby, asi nejvíce strachem. Válečné plakáty a různé výzvy byly psány přímo strašidelnou češtinou, vedle české koruny se stala platidlem i říšská marka v poměru 1 : 10. Pořádaly se však různé kulturní akce, které se staly vítanou příležitostí k shromažďování českého obyvatelstva. Jednou z nich bylo převezení ostatků Karla Hynka Máchy z Litoměřic do Prahy na Vyšehrad, nebo pouť na Hostýn, které se zúčastnilo 80 tisíc lidí. Vzniká tajný odboj – především vojenská organizace „Obrana národa“, sdružuje především vojáky a důstojníky. Bohužel, zkušenosti s podobnou činností chyběly a tak byly časem oslabovány pronikáním zrádců a konfidentů. Začíná i odchod za hranice státu a vstup do různých vojenských útvarů Spojenců. V Polsku vzniká Československý legion pod vedením Ludvíka Svobody, ale ten se brzy dostává do sovětské internace.

Zásobování v Protektorátu vážne, všeho je nedostatek. Nakupuje se „na lístky“ cukr, mléko, mouka, maso, tuky, káva – spíš však její náhražky, rýže a těstoviny, vejce, existují lístky na cigarety, oděvy, boty. Kvete černý trh, i když je to trestné. Jsou zrušeny všechny politické strany a občanské organizace. Je povoleno jen tzv. Národní souručenství, které se na počátku projevuje jako možnost, minimálně shromažďování, ale všichni brzy chápou, že je to jen další vějička pro ovlivňování občanstva nacistickou ideologií.

Samostatnou kapitolou je odboj proti německé nadvládě, ten je však pro každého velmi riskantní záležitostí. Zakázán je poslech cizího rozhlasu (poslouchá se však všude, bez trochy naděje se totiž nedá žít!). Asi nejdůležitější odbojovou skupinu tvoří Obrana národa, na kterou se po systematickém útoku na odboj sokolský upínají jeho zbytky. Je třeba podotknout, že nacisté dobře věděli, že Sokol a sokolové jsou nepřátelé a tak hned po jejich nástupu k moci nastává rozsáhlé zatýkání v sokolských řadách. „Černým dnem“ se stává 8. říjen 1941, kdy došlo k hromadnému zatýkání v sokolských řadách – oběťmi se stávají činovníci, náčelníci a náčelnice s celými rodinami. Na Norimberském procesu s válečnými zločinci po ukončení války, vysvětloval své chování také Konstantin von Neurath – říšský protektor: „Sokol byl nejnebezpečnější protistátní organizací. To jsem nemohl strpět. To by byla zrada!“ Měl pravdu, Sokol byl velmi rozšířenou organizací, jeho členové byli prakticky všude. Členy Sokola byli většinou i politickými reprezentanty státu, příslušníky armády, patřili do něj státní úředníci, učitelé. Bylo nutno počítat i se sokolskou kázní, uvědomělostí a fyzickou zdatností.

Sokol byl ve spojení s dr. Benešem v Londýně a věnoval se hlavně zpravodajské činnosti. Byla vybudována Sokolská informační služba, která informace předávala Obrance národa. Vedení sokolského odboje bylo řízeno tzv. „pětkou“ pod vedením náčelníka ČOS bratra Pechláta. Po rozsáhlé čistce, které padl za obět' i Augustin Pechlát a členové předsednictva ČOS, zůstali z původní „pětky“ pouze tři. 12. dubna 1941 byl Sokol úředně rozpuštěn, zakázán a jeho majetek připadl Říši.

V odboji však pokračuje sokolská odbojová skupina „Jindra“ (jméno dlouholetého náčelníka ČOS) pod vedením Františka Pecháčka a na Moravě Štěpána Drásala. Po nástupu Reinharda Heydricha je popraven generál Bílý, Vojta, náčelník Pechlát.

8. října došlo i na starostu ČOS MUDr. Stanislava Bukovského a JUDr. Jana Kellera. Svému osudu neunikl ani František Pecháček a celá řada dalších. Sokolský odboj vytvořil zázemí pro parašutisty, kteří měli podniknout atentát na Heydricha. Sokolové také bojovali v zahraničních armádách, sokolskou jednotu měli i naši letci ve Velké Británii.

Druhé světové válce padlo za obět' asi 20 tisíc bratrů a sester – přičiňme se o to, aby jejich památka zůstala živá v paměti národa.

Jarina Žitná

„Válka je zlo, ale obrana je mravně přípustná a nutná, třebas je nesnadno vymezit přesně, kde začíná obrana a kde násilí!“

„Lid potřebuje pravdy a poctivosti a proto buď především poctivý každý sám k sobě!“

(TGM)

Kaleidoskop

Lidé, události, výročí...

Večeře Páně „pod obojí způsobou“

Zároveň se svobodným hlásáním slova Božího byla hlavním požadavkem husitů. Úsilí o podávání „večeře Páně“, kde chléb a víno symbolizuje Kristovo tělo a krev nejenom kněžím, ale všem účastníkům večeře, přímo navazovalo na původní Kristovo uspořádání. V očích tehdejší církve však bylo značně revoluční a nakonec způsobilo rozštěpení – vznikla církev utrakvistická, tedy „pod obojí“. Jejím prvním arcibiskupem se stal Jan Rokycana.

„Přijímání pod obojí způsobou“ prosazoval hlavně Husův přítel Jakoubek ze Stříbra a Hus to vysloveně schvaloval. Tento požadavek byl plněn především v pražském chrámu sv. Martina ve Zdi, ale i na venkově mimo Prahu a šířil se nezadržitelně dál...

10. března 1417 vydala pražská univerzita deklaraci o oficiálním schválení „přijímání pod obojí způsobou“ což v praxi znamenalo rozchod s katolickou církví.

Později, v roce 1420, byl tento požadavek zařazen jako druhý bod do tzv. „Čtyř artikul pražských“!

„Aby svátost těla a krve Boží byla svobodně dávana podle ustanovení a přikázání Spasitele pod oběma způsoby chleba a vína všem věrným křesťanům, jímž hřích smrtelný nepřekážá!“

Dva pěvci „zlaté“ éry Národního divadla

Není to prvně, kdy se vracíme pod střechem „Zlaté kapličky“ a vzpomínáme na umělce, kteří, tentokrát ve velmi nedávné minulosti, vytvářeli její věhlas a svým uměním přinášeli lidem radost a potěšení.

Tentokrát se ve vzpomínce vrátíme k dvěma pěvcům, kteří své narozeniny slavili v březnu. Za prvé to byla

Marta Krásová. Narodila se 16. března 1901. Byla hudebně nadaná a původně studovala hru na housle, teprve později přešla ke zpěvu. Měla hlas obrovského rozsahu, rozhodovala se mezi oborem sopránů a altů, nakonec skončila u rolí altových a mezzosopránových. Prodělala výbornou pěveckou školu a v r. 1922 byla angažována Slovenským Národním divadlem v Bratislavě, kde působila až do roku 1928, kdy ji Otakar Ostrčil přivedl do Národního divadla v Praze. Léta patřila mezi jeho nevyznamnější interprety. Její repertoár byl velmi široký. Zpívala Vlastu ve Fibichově Šárce, kněžnu Isabelu v Nevěstě mesinské, panu Rózu v Tajemství, čarodějnici v Rusalce, cikánku Azucenu v Trubadúru, Carmen, titulní roli v Čajkovského Pikové dámě a celou řadu dalších. Svým uměním pomáhala i začínajícím skladatelům, např. Rudolfovi Karlovi (Smrt kmotřička). Není však možné zapomenout na její role Janáčkovské – Kabanichu v Kátě Kabanové a především Kostelničku v Pastorkyni. To byly role, kde naplno ukázala své mistrovství. Marta Krásová se však věnovala i písňové tvorbě, byla vynikající interpretkou barokní hudby. Zbyly po ní vynikající nahrávky, které léty neztratily nic ze své nádhery.

Byla manželkou hudebního skladatele Bohumila Jiráka. Roku 1958 se stala Národní umělkyní. V ND zpívala až do r. 1966, za čtyři roky na to tragicky zemřela po pádu ze schodů na své chalupě ve Vráži u Berouna.

Eduard Haken- geniální basista. Pocházel z Volyně, kde se narodil 22. března 1910. Po absolutoriu gymnasia studoval medicínu na Karlově univerzitě, zároveň se učil

zpívat (i v Itálii) a zpěv ho nakonec zlákal úplně. Na štěstí pro celou generaci jeho obdivovatelů a příznivců. V letech 1938 – 41 působil v Olomouci, pak ho Václav Talich přivedl na Národní divadlo. Jeho celoživotní družkou a manželkou byla velmi oblíbená a krásná herečka Marie Glázrová (vzpomínáte na mohutnou facku, kterou vlepila Burianovi ve známé pohádce „Sůl nad zlato“?)

Haken vytvářel celý svůj život nezapomenutelné operní role, ale je znám i jako interpret písňové tvorby. Viděli jsme ho jako Vodníka v Rusalce, kmeta v Braniborech, žalářníka Beneše v Daliboru, otce Palouckého v Hubičce, Mefistofela ve Faustovi, Zachariáše ve Verdiho opeře Nabuco, Dalanda v Bludném Holanďanovi, komtura v Donu Giovannim, svůj komediální talent prokazoval jako Don Basilio v Lazebníkovi, Mumlalovi ve Dvou vdovách, Bonifácovi v Tajemství a především byl a zůstane nezapomenutelný jeho Kecal v Prodané nevěstě.

Měl obdivuhodný hlas, kterým bezpečně vládl, i když je nepochopitelné, že při zpěvu téměř neotvíral ústa. Roku 1964 získal titul národního umělce, ale on si svým uměním získal posluchače natolik, že se v očích národa národním umělcem skutečně stal již dávno před tím.

24. březen - den Horské služby

I když se na území České republiky nenacházejí žádné velehory, bez Horské služby to ani na našich horách prostě nejde.

Na horách totiž lidé poměrně často potřebují pomoc – a to nejenom v zimě, kdy je nebezpečí největší. Kromě úrazů, které se mohou vyskytnout kdekoli a kdykoli, je největším nebezpečím přeceňování vlastních sil, špatná výzbroj a výstroj (to je hlavně oblečení a obutí), nekázeň a v zimě i pohyb tam, kde hrozí laviny.

Původně poskytovali pomoc především hasiči, členové různých horských spolků – vůbec první organizovaná záchranná akce je zaznamenána v roce 1900. Obecně lze říci, že vše začalo v Krkonoších v letech 1934 – 1935, ve 40. – 50. letech se přidala obdobná pomoc i v ostatních pohořích. V roce 1935 vznikla první jednotná organizace v Krkonoších a bylo postaveno pět stanic první pomoci. Za války byla tato činnost přerušena, ale po válce se rychle rozvíjela znovu. K oficiálnímu obnovení došlo v září 1945 a to nejen v Krkonoších, ale v Jesenících, na Šumavě, v Orlických, Krušných a Jizerských horách

Po roce 1950 došlo k podstatným změnám – byla sloučena Horská záchranná služba se službou Tatranskou. Dobrovolné spolky byly rozpuštěny.

Od 21. června 1968 se tato služba stala členem IKAR (Mezinárodní záchranná služba) při USAA - Union internationale des Associations d'Alpinisme. Po federalizaci republiky došlo opět k úplnému rozdělení záchranné služby v Čechách a na Slovensku. Od roku 1990 existovalo Sdružení horských služeb České republiky, každé s vlastní právní subjektivitou. Od 1. ledna 2005 je zodpovědnou organizací Horská služba ČR, o.p.s.

Pro běžného turistu prostě existuje Horská služba jako taková a naprostá většina návštěvníků našich hor ji respektuje.

24. březen byl zvolen Dnem horské služby – což má své opodstatnění. Ten den se totiž roku 1913 jel v Krkonoších pověstný závod, při kterém zahynul Bohumil Hanč a Václav Vrbata, jeho přítel. Týdně dnes HS služba pomáhá asi u 600 případů. Má také na starosti sledování lavinového nebezpečí a vydávání varování, preventivní osvětovou činnost, udržuje tyčové značení. Od 15. XII. 2012 má telefonní číslo 1210, v blízkosti hranic je lépe použít číslo se známou předvolbou +420 1210. Bylo by však lepší, kdybyste se na horách chovali tak, abyste volat Horskou službu nepotřebovali.

25. března 1420 – bitva u Sudoměře

Pomník, který na bývalém bojišti stojí, člověku vyrazí dech. Je tvořen jen hrubě opracovanými kameny a víc než cokoliv jiného z něj vyzařuje síla – ta síla, která kdysi vedla husitské bojovníky v boji za pravdu a svobodu.

Právě tady – na neuvěřitelně malém prostoru, na návrší mezi rybníky Škaredý a Markovec – došlo k prvnímu velkému střetu husitů s katolickým vojskem – železní pánové byli na hlavu poraženi.

Střetnutí předcházelo příměří sjednané 18. listopadu 1419 mezi kališnickou a katolickou stranou. Část nespokojených vedená Břeňkem Švihovským, bratry Chvalem a Kunešem z Machovic a Janem Žižkou opustila Prahu a odešla bránit Plzeň, husitské sídlo západních Čech, obléhanou královským vojskem. V drobných šarvátkách si husité ověřili používání vozové hradby a naučili se ji používat.

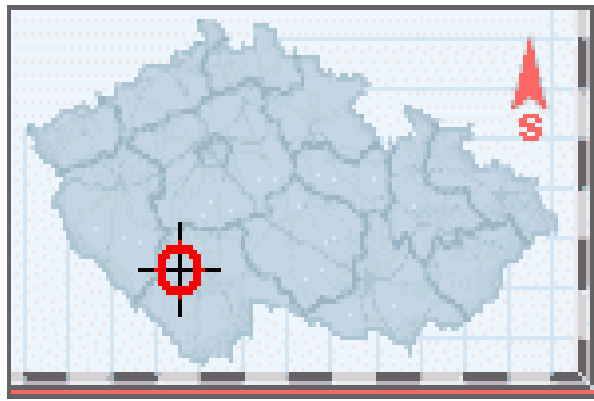
Před polovinou března obdrželi husité zprávu o založení husitské obce poblíž Sezimova Ústí – podle biblické tradice nazvanou Tábor. Ta však potřebovala pomoc, kterou jim Jan Žižka neprodleně poslal, tím však oslabil řady obránců Plzně a situace se stávala kritickou. Pomohli Pražané, kteří jim sjednali podmínky svobodného odchodu z města. Podle zachovaných zpráv odešlo 400 pěších včetně žen a dětí, 12 vozů a 9 jízdních. Smlouva o volném odchodu však nebyla dodržena – katolická strana byla dobře informována o předpokládané trase jejich pochodu. Husité však dobře znali terén, mířili nejkratší cestou k Táboru a vyhýbali se šarvátkám.

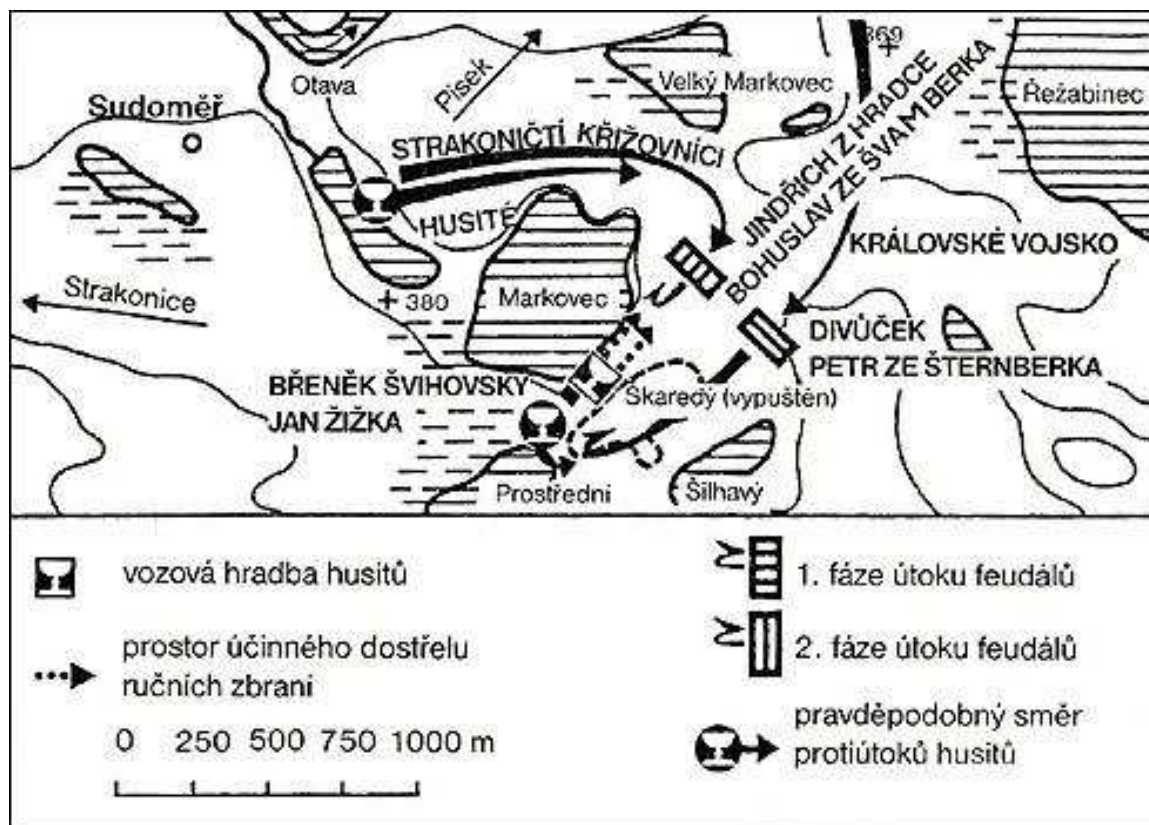
Na nízkém návrší mezi rybníky v blízkosti Sudoměře pak došlo k rozhodující srážce obou vojsk. To katolické mělo nesmírnou početní převahu, různé historické prameny uvádějí různá čísla – nejčastěji dva tisíce jezdců, uvádí se jich však i méně – kolem sedmi set. I to by však katolickému vojsku mělo stačit. Nepočítali však s faktem, že místo bitvy bylo pro ně krajně nevýhodné, svou početní převahu nemohli využít – prostě proto, že nebylo kde! Návrší bylo chráněno z jedné strany Markovcem, na druhé straně vypuštěným Škaredým, jehož dno pokrývala silná vrstva bahna. Koně se do něj bořili, padali a husitští bojovníci měli pak s jejich pány poměrně snazší práci.

Asi nejsolidnější prameny o průběhu bitvy najdeme v „Husitské kronice“ Vavřince z Březové, je známo i svědectví papežského nuncia Enea Silvia Piccolominiho.

Bitva trvala několik hodin, ukončila ji až v podvečerních hodinách hustá mlha. Skončila naprostým vítězstvím husitů a nečekanou porážkou železných pánů. Podle zápisu v „Knize starého kolegiáta“ je znám výrok někoho z katolického vojska: „*Moje kopí je nebodá, můj meč je neseká, můj samostříl je nestřílí.*“

Na straně husitů velel pan Břeňek Švihovský, který však v bitvě padl a Jan Žižka. Husité pak odtáhli k Táboru, kde se sjednotily jejich západní a jižní síly.

Pomník na místě vítězné bitvy je 16 metrů vysoký a vytvořil ho sochař Emanuel Julien Kodet, za pomoci dobrovolných pomocníků a sokolských jednot v okolí. Stavitel se jmenoval Jan Kulíš.

Rok 1348 za moudré vlády Karla IV.

V březnu tohoto roku se konalo společné zasedání říšského a českého sněmu. Byla tam potvrzena privilegia Českého království a přijato pojmenování Země koruny české – čímž bylo míněno Království české, Markrabství moravské, Slezské knížectví, Horní Lužice (od r. 1368 přibyla ještě Dolní Lužice a Braniborsko). České království se stalo centrem Říše římské, což se začalo projevoval také nebývalou výstavbou.

8. března byl položen základní kámen k vybudování příštího Nového města Pražského – mělo mít rozlohu víc než 3, 6 km čtverečních. Do té doby se Praha nemohla svou výstavností rovnat velkým centrům jako byla Paříž, Florencie, Kolín n. Rýnem atd. Skládala se z několika právně samostatných měst – Hradu, Hradčan a předhradí, Většího (Starého) města, Menšího města na břehu Vltavy a pevnosti Vyšehrad. To už v této době nevyhovovalo.

Výstavba pokračovala – byl postaven kamenný, dnes Karlův most na místě bývalého Juditina, stavěla se tzv. „hladová“ zeď, mimo Prahu např. Karlštejn jako budoucí sídlo korunovačních klenotů. Budovaly se cesty a silnice a především – byla založena jedna z nejstarších univerzit světa – univerzita Karlova. Původně měla pouze 4 fakulty – právnickou, lékařskou, teologickou a svobodných umění. Časem získala značný věhlas, vliv cizinců byl za Václava IV. omezen tzv. Dekretem kutnohorským, což ovšem vedlo k dočasnému odchodu některých studentů a mistrů. V 17. století byla spojena s jezuitskou kolejí a univerzitou v Klementinu, r. 1882 však byla znovu rozdělena.

Dnešní UK má 17 fakult, 3 vysokoškolské ústavy, 5 celouniverzitních účelových zařízení, 7 900 zaměstnanců, z toho 4500 tvoří akademičtí a vědečtí pracovníci, ročně zde studuje asi 53 tisíc studentů, z toho přibližně 7 tisíc cizinců.

Hudební genius – Ludwig van Beethoven

Snad nejznámější skladatel všech dob a to i přes těžké a málo radostné mládí, kdy byl zneužíván k hudebním produkcím vlastním otcem za účelem získání obživy pro rodinu. Narodil se pravděpodobně 16. prosince 1770 v Bonnu, přesně známe až den jeho křtu o den později, tedy 17. prosince.

Pocházel z hudebně založené rodiny. Jeho děd byl kapelníkem ve vlámském městě Mechelen, odtud se však rodina poměrně brzy odstěhovala do Bonnu. Otec byl dvorním tenoristou, ale, bohužel, jeho náklonnost k plné skleničce byla větší, než zodpovědnost k rodině. Nicméně to byl právě on, kdo stál u prvních hudebních krůčků mladého Ludwiga, další vzdělávání proběhlo pod taktovkou dvorního varhaníka Neefeho, který také pomohl při vydávání prvních skladeb a všemožně Ludwiga podporoval. Sám Beethoven nijak nemiloval svoje mecenáše, toužil po svobodě tvůrčí i občanské, což se nakonec projevilo v celém jeho díle. V době dospívání našel asyl u vdovy po bonnském archiváři (odešel z domu!), získal tak příležitost k seznámení s významnými osobnostmi tehdejší společnosti, přiučit se bontonu (se kterým byl stejně celý život v křížku!) a vylepšovat svoje vzdělání.

Roku 1787 se dostal do Vídně a je pravděpodobné, že se tam setkal s Mozartem, ale nikde se o tom nezachovaly žádné důkazy. Musel se však vrátit do Bonnu postarat se o matku, která umírala na tuberkulosu a dva mladší bratry. Od r. 1792 však žil ve Vídni stále – učil se od Heydna, Salieriho a dalších muzikantů. Měl vleklé potíže se sluchem, což vlastně začalo už v mladých letech. Potíže se zhoršovaly, až vedly k hluboké hluchotě. Používal pak různé dorozumívací prostředky, ale r. 1812 už byl totálně hluchý. Je zajímavé, že hluchota mu sice maximálně ztěžovala život, ale nijak nesnižovala jeho tvůrčí invenci a hudební citění.

Sympatizoval s Napoleonem a francouzskou revolucí, říká se, že právě Napoleonovi chtěl věnovat svou třetí symfonii – Eroiku, když se však dověděl, že se Napoleon prohlásil císařem, věnování zrušil a věnoval ji svému příznivci Josefu Františkovi Maxmiliánu z Lobkovic.

Beethoven zemřel předčasně – 26. března 1827, v pouhých 56 letech. Jeho pohřbu se zúčastnilo 10 – 20 tisíc lidí, rakev nesli významní umělci této doby. Byl pohřben ve Vídni, hned vedla hrobu Franze Schuberta, později byli oba přeneseni a pohřbeni na novém ústředním hřbitově.

Každý, kdo se i jen trochu málo seznámí s Beethovenovou hudbou, pochopí, že poslouchá něco výjimečného. Ta hudba je nabitá citem, emocemi, myšlenkami. Není možno ji ignorovat, uchvátí svou barevností, dynamikou, myšlenkovou výrazností. Je strhující a tvoří součást hudebního pokladu patřícího nám všem!

Jeho dílo můžeme rozdělit do tří období:

- do r. 1800 – sem patří jeho rané klavírní koncerty a symfonie a je tu patrný vliv klasicismu Haydna a Mozarta
- do r. 1815 – tady už se projevuje jeho naprostá individualita, která nemůže nechat nikoho lhostejným. Ostré kontrasty melodiky, rytmiky a dynamiky tvoří vždy vyvážený celek a činí jeho dílo zajímavým. Patří sem jeho vrcholná díla – symfonie, především třetí – Eroika, pátá – Osudová, sedmá – Pastorální, 3. až 5. klavírní koncert, jediná opera Fidelio, houslový koncert D – dur a další.

- poslední období – období vrcholného tvůrčího úsilí. Jednotlivá díla jsou komplikovanější, jejich intenzita se – pokud to vůbec je možné – zvětšuje. Do tohoto období patří jeho geniální Missa solemnis, pozdní sonáty a smyčcové kvartety, ale především jeho snad nejznámější a nejpopulárnější dílo – 9. symfonie se závěrečnou „Ódou na radost“ na slova známé Schillerovy básně. Každým rokem končí touto výzvou ke sbratření lidí všech národů a celého světa hudební festival Pražské jaro.

O Beethovenovi a jeho díle by bylo možno mluvit do nekonečna, rozebírat, jmenovat všechny skladby – to však není cílem tohoto článku. Daleko lepší by bylo sednout si někde v klidu, pustit si cédéčko a poslouchat. Třeba několikrát za sebou (já to dělávám s 5. klavírním koncertem Es – dur, zvaným Císařským).

Pochopit se dá pouze poslechem – hudba vás sama stáhne tam, kde vás chce mít. A u Beethovena to skutečně stojí za to a ti, kteří to nechápou a opomíjejí, vůbec netuší, o co se připravují.

Jan Amos Komenský – učitel národů

Nad málo uváženými změnami v dnešním školství by se asi v hrobě obracel. Vzhledem k dnešní snaze být moderní za každou cenu, býti „in“ se naše škola stává stále povrchnější, skutečné vědomosti spíš klesají než rostou, a to nemluvím o chování běžného žáka, jeho naprosté neúctě k učiteli a...Raději se vrátím ke Komenskému, jako světovému pedagogu číslo jedna. Jeho poznatky a metody v pedagogickém působení a organizaci školství jsou sice přijímány - jako stěžejní – celým světem, jenže ani dnes nemůžeme říci, že jsme se základem a podkladem moderního školství úplně vyrovnali.

Jan Amos Komenský, neboli Comenius, jak je ve světě latinsky nazýván, se narodil 28. března 1596 na jižní Moravu (o čest být jeho rodištěm se prou Uherský Brod, Nivnice a Komňa) a zemřel v exilu 15. listopadu 1670 v Amsterdamu, pochován je v kapli nedalekého Naardenu. Známe ho jako posledního biskupa Jednoty bratrské, spisovatele, teologa, filosofa a myslitele a především tvůrce originální pedagogické soustavy. Jako pedagoga ho uznává celý svět.

Studoval ve Strážnici, pak v Přerově, vysokou školu v Herbornu, navštívil Amsterdam, pak Heidelberg, byl vysvěcen na kazatele a jeho první stanicí byl Fulnek, kde se také oženil s Magdalenou Vazovskou z Třebíče. Do svízelné situace se dostává po porážce českých stavů v r. 1621, kdy je nucen se skrývat. Odmítá totiž konvertovat ke katolictví. Ve Fulneku zůstala jeho žena a dvě děti – všichni zemřeli na mor. V Brandýse n. Orlicí, kde žil v r. 1624, se znovu oženil s Marií Doroteou Cyrillovou, opět z Třebíče. Situace v Čechách se však zhoršovala, takže se musel uchýlit s celou rodinou (s Marií měl 4 děti) do polského Lešna. To bylo v roce 1628 a v té době bylo Lešno centrem bratrské víry. Byl zvolen biskupem, stal se zástupcem rektora gymnasia. Jeho dílo mu získávalo jméno v celé Evropě – především ovšem nekatolické. Nabídky k „hostování“ většinou odmítal, ale přijal nabídku na turné od anglického parlamentu, v roce 1642 byl pozván do Švédska provést školskou reformu a napsat nové učebnice. To se mu však nepovedlo přes pomoc jeho velkého příznivce Louise de Geera. Roku 1648 se vrací zpět do Lešna, kde mu zemřela i druhá žena. Po roce se však oženil po třetí – s o 30 let mladší Janou Gajusovou, tentokrát z Týna nad Vltavou. Když skončila třicetiletá válka, pochopil, stejně jako mnoho dalších exulantů, že se domů už nebude moci vrátit.

V roce 1651 odchází na pozvání Zikmunda Rákosiho do Uher do Šarišského potoka, jak jinak než opět organizovat školství. Odtud se vrací zpět do Lešna, kde žije od r.

1654 až 1656. Ani tady však nemá klid. Město oblehli Švédové, aby předešli krveprolití, Komenký a jeho druhové z Jednoty bratrské otevřeli brány a Švédové město obsadili. Poláci ho pak znovu oblehli, krveprolití se dostavilo, město zachvátil velký požár. Shořela i Komenského obrovská knihovna a část jeho dosud nedokončeného díla – z té rány se již nikdy docela nevzpamatoval. Kromě toho ho Poláci obviňovali z kolaborantství se Švédy a tak v r. 1656 odchází na pozvání věrného Louise de Geera do Amsterdamu, kde prožil posledních 14 let svého bohatého a dobrodružného života a kde – uprostřed své rodiny 15. listopadu 1670 také zemřel.

To byl tedy Komenského velmi stručný životopis, jistě zajímavý. Ještě zajímavější je však Komenského pedagogická a literární práce, to, čím přispěl do pokladnice světové vzdělanosti a co se nám zachovalo v jeho spisech. Nebylo jich málo, vzhledem k jejich bohatému obsahu je podivuhodné, že vznikly v období jednoho lidského života. Můžeme je rozdělit asi do tří oborů:

Filosofie a teologie – De rerum humanarum emendatione consultatio catholica – Obecná pravda o nápravě věcí lidských, Via lucis – cesta světla, Hlubina bezpečnosti, Kancionál (duchovní písně), Labyrint světa a ráj srdce a především dílo snad nejniternější, Kšaft umírající matky jednoty bratrské.

Linguistika a bohemistika – Moudrost starých Čechů, Poklad jazyka českého (velký slovník), Grammatica latina (učebnice), Orbis pictus – Svět v obrazech

Pedagogika a didaktika – Janua linguarum reservata – Brána jazyků otevřena, Didactica magna – Velká didaktika, Informatorium školy mateřské, nejnovější metoda jazyků, Schola Pansophica atd, atd.

Výchova dítěte má tři hlavní cíle:

- poznat sebe a svět – vzdělávání ve vědách, umění a řemeslech
- výchova mravní - ovládnout sebe
- výchova náboženská – povznést se k Bohu

Organizace škol:

- do šesti let výchova doma
- 6 - 12 let – škola obecná, pro obě pohlaví. Čtení, psaní, počty, náboženství, reálie (příroda a společnost), zpěv, ruční práce
- 12 – 18 let – škola latinská – sedmero svobodných umění (gramatika, rétorika, dialektika, aritmetika, geometrie, astronomie, múzika), přírodní vědy, zeměpis, dějepis, matematika, základy jazyků – latina a řečtina
- 18 – 24 let akademie – vysoká škola – bohosloví, právo, medicína (název akademie má školu odlišit od univerzity, která je katolická!)
- celý systém výuky má být zakončen cestováním!

Základní pedagogické zásady:

Přiměřenost, názornost, systematickosti a soustavnost, aktivnost, trvalost (opakování!), ale také zábavnost. Ne nadarmo nazval jeden ze svých spisů „Škola hrou“.

„Nevěřte všemu, co se vám k věření předkládá – zkoumejte vše a přesvědčujte se o tom sami!“

„Jediným učitelem hodným toho jména je ten, který vzbuzuje ducha svobodného přemýšlení a vyvinuje cit osobní odpovědnosti!“

(Jan Amos Komenský)

Když se řekne spravedlnost...

Je asi dost směšné, mluvíme - li o spravedlnosti, když se jedná o hokejový zápas. Jenže vítězství našeho mužstva nad Sověty na mistrovství světa chápal celý národ jako akt spravedlnosti. „Konečně vám někdo ukázal, že nejste nepřemožitelní. Konečně jste to dostali! Konečně vás někdo porazil!“

Jistě jste už všichni pochopili, že mluvím o mistrovství světa v hokeji ve Stockholmu na stadionu Johanneshors v roce 1969, tedy rok po sovětské okupaci naší země. V době, kdy celý národ oslavoval vítězství, jsem náhodou nebyla doma, ale u bratra v Praze – a tak jsem, společně dalšími mnoha tisíci, měla možnost zažít Václavské náměstí v ten slavný večer. Byl to zážitek na celý život! Bez ohledu na to, co pak následovalo!

Už výsledky prvního zápasu (2 : 0) probudily emoce nás všech, bez ohledu na to, jestli je člověk hokejový fanda nebo ne! Z mistrovství se rázem stalo něco, co enormně zajímalo všechny. Střelci našich – Holík, Suchý se rázem stali národními hrdiny a všichni jsme čekali na druhé utkání, jakoby v sázce bylo celé naše národní sebevědomí a hrdost.

V podvečerních hodinách 28. března bylo na ulicích a veřejných prostorách, v obchodech jako vymeteno. Lidé seděli u televizorů a modlili se! 4 : 3! Když zápas konečně skončil, padly všechny zábrany, obrovská euforie. Otevřeli jsme okno a zesílili televizi – „země česká, domov můj“ – nebyli jsme sami, koho to napadlo. Píseň milovaná více než kdy jindy, se linula z oken, létaly prskavky, zdálo se, že se všichni najednou probudili z těžkého snu. Chudák švagrová musela zůstat doma, tři malé děti nebylo možno opustit. My dva jsme, zároveň s ještě jedním mladíkem, vyběhli z domu. Zastavilo nám první auto jedoucí do středu města, dojeli jsme až někam nad museum, kde bylo nutno vystoupit, dál to autem nešlo. Ani nevím, kam se náš šofér poděl, nejednou tu byl jásající dav, lidé se smáli a plakali. Zpívali, poskakovali a tančili! Pamatuji si na starší, mírně rozčuchanou, paní s vozembochem. Tloukla jím do země a vykřikovala skóre obou zápasů – za normálních okolností by určitě nebyla velkou hokejovou fanynkou.

I dnes, kdy píší tyto řádky, cítím tu tehdejší obrovskou radost, uspokojení a hrdost! I tenkrát jsme všichni věděli, že výsledky dvou zápasů nemohou nic změnit na mizerii, do které jsme se – ne vlastní vinou – dostali. Najednou se však ukázalo, že velikost a moc nejsou nepřemožitelné, že i malý národ si může troufnout – byla to nádhera, pocit štěstí – a při pohledu na stejně smýšlející český dav lidí - byla to prostě síla.

Pomalu jsme procházeli mezi jásajícími lidmi směrem na Můstek, za výkladem nějaké cestovky připíjeli davu usmívající se piloti a letušky. A pak jsme došli skoro až dolů, tam, kde byly kanceláře ruského Aeroflotu a viděli první dlažební kostku, která letěla vzduchem. Sklo zazvonilo! Tohle se nemělo stát! Pocit štěstí tu najednou otravoval pocit hluboké nenávisti – a hořkosti! Ne, tohle se stát skutečně nemělo a nebude to mít dobré následky, krásně se to překrutí a patřičně zveličí. Škoda!

Jak a čím jsme se pak pozdě v noci dostali do Hloubětína, to si vůbec nepamatuji!

Teprve po letech mi došlo – kde se před Aeroflotem ty dlažební kostky vzaly, všude tam byl přece asfalt?!

A ještě jedna, tentokrát sdílená vzpomínka. Můj velmi vzdálený strýc přiletěl ten den z Ameriky služebně do Prahy. Neměl ani tušení, že se hraje nějaký hokej – a byl naprosto šokován pustotou ulic dokonce i ve středu města. Najednou se však zdálo, že vše vybuchlo: „V životě jsem neviděl, aby se tak naprosto prázdné náměstí v několika minutách naprosto zaplnilo!“

Hra je hra – rozhodně ne projev dějinné spravedlnosti. Pro nás všechny to však v dobách temna spravedlnost byla. Bylo to vítězství a znamenalo naději!

Kalendarium připravila Jarina Žitná (literatura různá!)

Než se začalo psát RČS

Republika československá. To není jazykový anachronismus, takto se totiž náš státní útvar po vzniku 28. října 1918 označoval. Všimněte si, prosím, že v názvu je na prvním místě podstatné jméno „republika“ a až jako přívlastek přídavné jméno „československá“. Naznačuje se tím dosti zřetelně, že mezi slušnými lidmi byly více ceněny hodnoty jako demokratická státnost než nacionalita.

O počátku naší státnosti, tedy té republikánské, bude letos napsáno ještě mnohé. Dokonce i s úsměšky. Proto je třeba, aby lid obecný, jistě i ten sokolský, podstatné věci znal. A věděl, že tato státnost nebyla dána fangličkami a tatíčkem, protože byla předznamenána činy, na které občané této země mohou být dodnes hrdí. A také, že sokolstvo u toho nikdy nechybělo.

Že se možnost samostatné státní existence vyjevila jako důsledek světové války (nikoliv jistě VŘSR, jak se nám po léta vsugerovávalo), je nesporné. Kdo si však vzpomene, že tomuto prvnímu celosvětovému požáru předcházely války na Balkáně? Ano, tam vykoupeno krví především slovanských obyvatel tohoto těžce zkoušeného podbříšku Evropy, se v roce 1912 odehrálo rozhodující střetnutí mezi Srby, Černohorci, Bulhary a Řeky na straně jedné a Turky s Albánci na straně druhé. Rozhodující bitva byla svedena 22. – 24. října u Kumanova v dnešní Makedonii. Nebýt velmocenských vlivů ze Západu i z Východu museli by Turci ustoupit až za Bospor. Ani soustátí rakousko-uherskému (tedy mocnářství, na jehož říšské radě jsme byli aspoň zastoupeni), nebylo po chuti vznikající územní uspořádání, v němž Rakousko-Uhersko ztrácelo vliv.

Porozumět lidskému rozměru tehdejšího válečného střetnutí znamená představit si bídu tamního obyvatelstva, nedostatečnou výzbroj Srbů a Černohorců – kteří pokud nepadli, nikdy nebyli raněni zezadu – a podzimní nečas. Přitom protiturecká koalice neměla lidské ani materiální zdroje, aby se dokázala postarat o své raněné.

Jak se tehdy zachoval Sokol? 25. října 1912 byla v tisku potvrzena zpráva, že Česká obec sokolská věnovala spontánně ustavenému Českému pomocnému lékařskému komitétu částku 40.000 K. (O hodnotě této sumy získáte představu, když si uvědomíte, že roční plat učitele tenkrát činil 600 K.)

Ještě než tyto prostředky mohly být využity k vybavení českých lékařů hlásících se ke službě ve vojenských lazaretech v Srbsku, Černé Hoře a Bulharsku, odjel s vlastním týmem do Bělehradu profesor Rudolf Jedlička – ano, ten Jedlička, bez něhož by nevznikl ústav pro zmrzačené děti – a již od 26. října on a jeho spolupracovníci ve vojenské nemocnici ošetřovali raněné od Kumanova.

Necht' je nám tato historická epizoda připomínkou, že sokolové za žádných společenských poměrů nestáli v koutě. A neměli by zlostejnět a uzavřít se do sebe ani dnes.

Boris Titzl, Sokol Pražský

130 let Klubu českých turistů

Rok 2018 je významný nejen tím, že naše republika slaví 100. výročí od svého založení, ale také tím, že v tomtéž roce si připomeneme, že před 130 lety byl založen Klub českých turistů. Tímto výročím se Klub českých turistů řadí mezi nejstarší, ryze české a dosud fungující organizace.

Ve své podstatě byl pro turistiku v českých zemích rozhodující rok 1862, kdy byl založen Sokol Pražský. Již v prvních stanovách Sokola, které vypracoval Dr. Miroslav Tyrš, najdeme ustanovení: „Účel jednoty jest, aby se pěstoval tělocvik společným cvičením, společnými výlety, zpěvem a šermováním.“ Toto ustanovení zahájilo velké období sokolských výletů a je to ve své podstatě organizovaná turistika před založením Klubu českých turistů. Je samozřejmé, že tehdejší sokolské výlety vypadaly naprosto jinak. Pochodovalo se v úplném sokolském kroji, v útvaru, většinou s praporem, za zpěvu pochodových písní a mnohdy i s hudbou. Výlety byly většinou směřovány do historicky zajímavých míst. Tak např. jeden z prvních výletů byl na Říp. Dr. Miroslav Tyrš dokonce vypracoval pro tyto potřeby „Výletní řád“ a Sokol Pražský vydával „Výletní noviny“.

Je samozřejmé, že doba se měnila a s tím i pohled na pohyb v přírodě. Nastala proto vhodná doba pro založení prvních turistických spolků u nás. A tak byl 11. června 1888 v Praze založen Klub českých turistů. Na pomoc v prvních krůčcích nově vzniklé organizaci vyslal Sokol svého zkušeného pracovníka, Dr. Viléma Kurze, aby přispěl radou i svými zkušenostmi. Dr. Kurz se potom velmi výrazně zapsal do historie KČT. Prvním předsedou nově vzniklého KČT byl zvolen známý činitel a cestovatel Vojta Náprstek. Ten měl ale mnoho zájmů a povinností a proto po půl roce předsednický post opustil. Práce se přesunula na skupinu pracovníků kolem Dr. Viléma Kurze, profesora a novináře a architekta Vratislava Pasovského. Po krátkém předsednictví Jaroslava Zdeňka se ujal vedení na dlouhých 25 let Vratislav Pasovský.

Prvním velkou organizovanou akcí mladého Klubu českých turistů, byla výprava na světovou výstavu do Paříže na jaře roku 1889. Této výpravy se zúčastnilo na tehdejší dobu neuvěřitelných 363 účastníků. Vedení KČT se při zájezdu do Paříže inspirovalo Eiffelovou věží. V lednu 1890 potom šokoval Dr. Kurz veřejnost článkem v novinách „Rozhledna na Petříně, obrázek blízké budoucnosti Prahy“. Podle tohoto článku se měla uskutečnit již v roce 1891 při Jubilejní výstavě, výstavba zmenšeniny Eiffelovy věže v Paříži 1: 50 (o výšce 60 m) s restaurací a lanovou dráhou. Ačkoliv veřejnost byla přesvědčena o fantastickém snění několika blouznivců, vedení KČT se opravdu podařilo dokončit stavbu v neuvěřitelném čase. Stavba věže byla dokončena 2. července a lanová dráha 20. srpna 1891. Kromě toho měl KČT na „Jubilejní výstavě“ na Pražském výstavišti vlastní pavilon s dioramatickým obrazem od bratří Liebscherů. Po skončení výstavy byl pavilon přenesen na Petřín a doplněn bludištěm, slouží veřejnosti do dnes.

Klub českých turistů ale pokračoval také v pravidelné činnosti. Organizoval výlety, vycházky, věnoval se také zájezdům např. vlakem apod. Nedílnou součástí činnosti bylo také značení turistických cest. Dnešní síť a organizace těchto cest je nejlepší v Evropě. Práci Klubu však poznamenala první světová válka. Došlo k poklesu členů i k útlumu činnosti. Vznikem nového státu byla nastartována také nová etapa činnosti. Klub změnil název na Klub československých turistů a rozšířil svoji činnost na Slovensko i Podkarpatskou Rus. Pravidelná činnost byla doplněna výstavbou útulen i chat na celém území. O rozvoji Klubu svědčí skutečnost, že v roce 1938 měl přes 100.000 členů. Druhá světová válka zasáhla opět do činnosti a to nejen ztrátou Slovenska a Podkarpatské Rusi a také pohraničí. Činnost Klubu ale během války nebyla zrušena. Byla však velmi omezena. Pod obezřetným vedením Dr. Pavla Páska se Klub stal útočištěm mnoha členů zrušeného Sokola a Junáka. Po skončení války čekalo Klub množství úkolů. Jednak obnovit pravidelnou činnost a převzít zpět majetek. Bohužel, toto období netrvalo dlouho a došlo ke sjednocení tělesné výchovy a likvidaci Klubu českých turistů. K obnově činnosti Klubu českých turistů došlo pak 7. 4. 1990.

Jiří Bílý, Sokol Brno

Svědkové národní minulosti

Nikdy mne nenapadlo, že pomníky tu jsou nejen pro vzpomínku na určitou vynikající osobnost nebo událost, ale že současně vypovídají něco daleko víc. Jejich existence nebo neexistence je vázána na určité období v životě státu a lidí, speciálně v našich zemích byla vždy „proměnlivá“ – možná, že i to je jeden z důvodů, proč se především mladí lidé špatně orientují v peripetiích naší bohaté a ne vždy šťastné minulosti a proč je jim často více méně lhostejná. Ve velkých demokraciích jsou a zůstávají pomníky většinou neměnné, zachycují osoby a události významné pro všechny časy, u nás pomníky mizejí a objevují se, jsou ničeny i obnovovány, bohužel!

Je březen, měsíc, kdy se narodil náš první prezident a tvůrce svobodného státu, takže dnes tedy

Pomníky TGM

Jsou rozsety po vlastech českých i moravských, setkáváme se s nimi i v daleké cizině. Tam ovšem nepodléhají politickým změnám ve státě a trvale připomínají jméno člověka, jehož anglický spisovatel G. B. Shaw označil jako jediného možného kandidáta na eventuelní titul prezidenta Evropy.

Jak šla doba, situace u nás se měnila!

Vůbec první Masarykův pomník na světě

Postavila ho hned v roce 1919 malá obec Loučky na rozmezí Hané a litovelského regionu. Jeho autorem byl Josef Hemzal z Konin. V roce 1939 ho místní sokolové rozebrali a ukryli v obecní studni. V červenci 1945 byla busta vyzdvížena ze studny a znovu slavnostně instalována. Postarali se o to zase sokolové.

Pomník v Karviné

Byl odhalen 28. října 1928 při příležitosti desátého výročí vzniku republiky před měšťanskou školou. Za druhé světové války byl zničen a zbyl z něj pouze podstavec. Při třicátém výročí vzniku státu v roce 1947 byl obnoven, Masarykova postava byla odlita z bronzu. V roce 1948 byl znovu odstraněn a v roce 1968 na krátkou dobu obnoven a instalován v parku Boženy Němcové před zámekem. Dobu normalizace přežil v muzeu v Českém Těšíně a od 7. března 1990 stojí v celé své kráse na Masarykově náměstí.

Obnovené pomníky na severu Čech

Pomníky ve Sloupu a Krompachu byly odhaleny pravděpodobně jako vůbec poslední i nás. Ve Sloupu to bylo 16. května 1948, v Krompachu 28. října 1948. Jejich instalace byla doprovázena slavnostními akcemi, ve Sloupu bylo dokonce vydáno zvláštní razítko s textem „Odhalení pomníku TGM“. 65 let byly na místě obou pomníků pouze jejich podstavce a místa pomalu zarůstala. Busty se ztratily – a nenašly! Teprve v r. 2016 došlo k obnově pomníků. Pomohli potomci původních autorů, našla se určitá dokumentace, hlavou úsilí o obnovu byl místní občan pan Doškář. Spoluprací místních orgánů i občanů se našly potřebné finance a oba pomníky byly obnoveny právě zde v pohraničí jako připomínky české státnosti.

Česká menšina v Šumperku

Poměrně dlouho usilovala o pojmenování části města Masarykovým jménem. V r. 1930 bylo slavnostně pojmenováno Masarykovo náměstí. 21. června 1931 byl nový pomník, dílo akademického sochaře Fabiánka z Brna slavnostně odhalen, což vzbudilo

obrovský hněv místních Němců. Odhalení bylo doprovázeno mohutnou českou manifestací.

Pomník tvořila velká kamenná mísa s podstavcem a bustou. V 38 roce byl pomník Němci zhanoben, obličej sochy byl rozbit, na podstavec byl namalován hákový kříž. Místní vlastenci si však věděli rady – poničená socha byla zabalena do praporu, denně k ní byly přinášeny květiny. Autor se postaral o co nejrychlejší opravu. Samozřejmě v době totality byl pomník nežádoucí a tak se na své místo mohl vrátit až listopadu 89. Původní podstavec i busta se však téměř úplně rozpadl, novou sochu vytvořil sochař a malíř Jiří Jílek – už v roce 1968. Návrh však neodpovídal prostoru a tak byl doplněn pamětní deskou obětí fašismu z řad šumperského gymnasia. K odhalení došlo až 17. listopadu 1990.

Praha – Hradčany

Úsilí o zbudování důstojného památníku prvnímu prezidentu republiky a zakladateli státu se datuje někdy od r. 1935. Dnešní památník je první trvalou realizací na území Velké Prahy – byl však odhalen teprve po pádu komunistické totality 7. března 2000, při příležitosti 150 výročí Masarykova narození. Socha je 3 metry vysoká, váží 555 kg a stojí na kruhovém žulovém podstavci na Hradčanském náměstí v bezprostřední blízkosti vchodu na první hradní nádvoří. Autory sochy jsou Josef Vajce a Jan Bartoš podle původního návrhu sochaře Otakara Španiela z roku 1931. Původní Španielův návrh je umístěn v Pantheonu Národního muzea v Praze.

Za velmi slavnostní nálady sochu odhalil prezident Václav Havel za přítomnosti Česky a ministryně zahraničí USA Madelaine Albrightové. Mezi přítomnými účastníky slavnostního aktu byla i početná sokolská delegace, které jsem měla čest se zúčastnit. Stejná socha byla postavena v Pardubicích již 21. listopadu 1928.

Pomník v původním Parlamentu

Za první republiky byla sídlem Parlamentu dnešní Dvořákova síň v Rudolfinu, tam stávala socha autora Jana Štursy, která je od r. 1990 umístěna na Hradě nad schodištěm z Plečnikovy síně do sálu Rotmayerova, před vchodem do Španělského sálu.

Dlouhá léta neznámý pomník v Horečkách

Stojí na okraji lesa v Horečkách (Trojanovice) v blízkosti Frenštátu p. Radhoštěm. Pocházel z druhé poloviny třicátých let 20. století. Byl postaven na podnět továrníka Petra Polácha, který také jeho stavbu z větší části financoval. O výtvarnou stránku pomníku se postarali sochař Miloslav Bulík a architekt Bohuš Kupka. Za prezidentovou sochou stály čtyři pylony pro řecké ohně, v popředí státní znak. Slavnostní odhalení se konalo 24. července 1938 za přítomnosti asi pět tisíc občanů ze širokého okolí.

Za protektorátu byl nacisty zatčen Poláchův zet' Adolf Polášek, cenou jeho propuštění bylo darování bronzové sochy do nacistického sběru a Masaryk byl nahrazen sochou sv. Václava, která Němcům nevadila.

Původní socha se však po válce našla v Oranienburku v Německu – unikla zničení a po válce byla osazena na původní místo. Co nedokázali fašisté, dokázali Češi. V noci z 9. na 10. května 1953 se místní pobočka STB postarala o její odstranění a odvezení do kovošrotu v Ostravě.

19. dubna 1968 byla – na žádost místních – svolána schůze občanů Trojanovic, ale přes všechnu snahu k obnovení pomníku už nemohlo dojít.

V současnosti je pomník obnoven, ovšem místo původní sochy je zde umístěna busta sochaře Zdeňka Jalůvky. K odhalení památníku došlo 25. října 2014.

Na desce je nápis – Masarykovo credo: „Ježíš, ne Caesar, tot' smysl našich dějin a demokracie.“

Pomník v Čejkovicích

Tam Masarykovi bydleli v letech 1856 – 1862 a budoucí prezident zde strávil část svého mládí. Pomník stojí nedaleko domku, kde Masarykovi žili a dnes je v něm malá, ale dojemná pamětní síň.

Moravské muzeum v Hodoníně

Najdete tam veškeré informace a fotodokumentaci Masarykových pomníků v oblasti jižní Moravy – Nové Veselí, Kadov, Věchnov, Velká Bystřice, Uničov, Tlumačov, Vyškov, Kostelec u Kyjova, Žeravin.

Roku 1994 muzeum zakoupilo od rodiny sochaře a medailéra Julia Pelikána sedm sádrových odlitků jednotlivých pomníků z jeho pozůstalosti. (Masaryk stál Pelikánovi modelem!)

Jezdecký a naprosto netradiční pomník v Lánech

Byl odhalen při 160. výročí Masarykova narození 6. března 2010. Do Lán při té příležitosti dorazily davy občanů zvláštním vlaky i autobusy. Sokolové, samozřejmě, doma nezůstali a tak jsme se tu všichni společně cítili dobře.

Autorem sochy je Petr Novák z Jaroměře, autorem podstavce architekt Miroslav Čejka a pomník odlili ve slévárně v Dolní Kalné.

Je 3,2 m vysoký, 3,5 m dlouhý a je postaven na pískovcovém podstavci.

Není to obvyklá jezdecká socha. Je to pomník filosofa na koni, filosofa, který právě přemýšlí a nechá svého koně dělat, co sám chce – pást se!

Po odhalení pomníku následovala prohlídka zámeckého parku a malého muzea v bývalé sýpce. Zpívalo se tam – venku mrzlo a byla zima, ale nic nemohlo pokazit dobrou náladu a zvláštní pocit štěstí.

Typický osud pomníku TGM v českém pohraničí

Hodkovice nad Mohelkou jsou malé městečko na severu Čech. Pomník našeho prvního prezidenta stojí na jeho náměstí a jeho osudy v minulosti byly více než pohnuté.

Myšlenka na pomník a založení finančního fondu na jeho výstavbu měla svůj původ už někdy v r. 1928. Podařilo se a 29. května 1938 měl být pomník instalován a odhalen v rámci velké české manifestace proti rozpínavosti fašismu. Po částečné mobilizaci čs. armády 20.- 21. května 1938 politické ředitelství v Liberci celou akci zakázalo, ale na příkaz z Prahy se nakonec konala.

Hodkovičtí Češi se však dlouho neradovali, po Mnichovu byl pomník zabedněn a měl být odstraněn. Češi proto na své náklady pomník uklidili a odvezli do nedalekých Jenišovic. Ukryli ho původně do hasičské zbrojnice, ale po heydrichiádě ho zakopali na pozemku pana Třešňáka. Po válce byl vykopán a 12. května 1946 znovu odhalen.

Po druhé byl odstraněn v r. 1960, poslední a doufejme, poslední instalace a odhalení pomníku na náměstí se konalo v roce 1990 za účasti občanů ze širokého okolí a my, sokolové z župy Ještědské, jsme byli také při tom.

Ale dost! Jmenovat další a další pomníky v různých částech naší vlasti, je vlastně nošením dříví do lesa. Informace najdete na mapách a turistických průvodcích - my se však ještě díváme do zahraničí – a to do Evropy i za moře!

Tak tedy Evropa:

Slovensko

Na to, že Slovensko má být T. G. Masarykovi za co vděčné, tak těch pomníků zase tak moc nenajdeme. Asi nejznámější z nich jsou pomníky v Topolčiankách, Košicích a v Bratislavě.

Topolčianky

Masarykova rodina tam jezdila ráda. Prezident zde přijímal i státní návštěvy, málokdo však ví, že právě zde vlastně vznikly populární „Hovory s TGM“ stálého hosta Karla Čapka. Zámek byl v době totality značně devastován, dnes se opět skví v plném lesku. Masaryka tu připomíná Gutfreundova socha v zámeckém parku a některé místnosti, ve kterých Masarykovi bydleli a které byly uvedeny do původního stavu. Tyto místnosti bývají otevřeny pro veřejnost.

Košice

Tady je památník tvořen dvěma pylony s bustami Milana Rastislava Štefánika a T. G. Masaryka. Pražský akademický sochař Vajce oba pylony spojil. Pomník byl instalován v r. 2004 a o jeho výstavbu se značně zasloužil Český ústav zahraniční v Praze.

Bratislava

Pomník má delší a daleko dramatičtější historii. Původní návrh je dílem známého sochaře Ladislava Šalouna (mimo jiné tvůrce monumentálního Husova pomníku na Staroměstském náměstí v Praze – secese!). Socha původně stávala v hale Zemské banky, pak se ocitla v kotelně a nakonec v depositáři hlavního města Bratislavy. 28. října 2010 byla umístěna na Vajanského nábřeží na místo původního pomníku československé státnosti. Lev z tohoto pomníku byl přemístěn před budovu slovenského Národního divadla. Na financování pomníku se podílel především Slovensko – český klub ve Slovenské republice a individuálními dary i soukromníci. Smutné je, že ne všichni místní občané přivítali pomník s nadšením!

Evropa

Busta v Užhorodě

Původní Podkarpatská Rus, součást republiky, byla po druhé svět válce připojena k Sovětskému svazu, tedy k Ukrajině. Krajané a pamětníci se u památníku TGM každoročně scházejí při příležitosti státního svátku republiky. Kdysi jsem při setkání s turistkou na Kavkaze byla překvapena, jak najednou rozumím rusky. „Ale mluvíte česky, já mám českou školu!“ Byla z Užhorodu a na českou školu byla patřičně hrdá. Pomník byl odhalen 28. března 2002. Výstavba byla iniciována Krajským spolkem Klubem TGM za podpory Českého ústavu zahraničního v Praze.

Lvov na Ukrajině

Jedna z ulic zde nese Masarykovo jméno. Ve Lvově stále existuje nejstarší Česká beseda vůbec, je jí víc než 150 let. Při každoročním setkání u Masarykovy busty se vyjádřila její předsedkyně, paní Ludmila Reyneke. „Prezidentovy narozeniny jsou pro nás opravdovým svátkem. Masaryk je zosobněním boje za svobodu, humanista a skutečný obhájce lidských práv!“

Nizozemský Rotterdam

Památník, jehož tvůrcem je sochař Hans Citroen byl odhalen v roce 2015 na nábřeží Geldersekade. Následovala přednáška Vojtěcha Kyncla z historického ústavu Akademie věd o zvláštním vztahu T. G. Masaryka k tomuto krásnému městu. V říjnu roku 1914 se

tu totiž tajně sešel s britským historikem a publicistou Robertem Seton-Watsonem a seznámil ho se svou vizí nového uspořádání Evropy po válce. Oba muži zde navázali celoživotní přátelství a Seton-Watson už navždy zůstal velkým příznivcem Československa. Schůzka se konala v hotelu Weimar, po kterém už dnes není ani památky, byl totiž naprosto zničen při bombardování za druhé světové války.

Další památníky v Evropě najdete ve Vídni, v Londýně v ulici Platts Lane, kde Masaryk za války bydlel, v Paříži v Gournay sur Marne, v atriu filosofické fakulty univerzity v Petrohradě, ve Rjece a Sarajevu.

Za mořem

Ta první socha stojí v areálu univerzity v Chicagu (Chicago bylo dlouho druhým největším Československým městem). Byla dílem akademického sochaře Albína Poláška a představuje husitského bojovníka, přímo k Masarykovi se vztahuje text na pamětní desce.

Masarykova socha ve Washingtonu pochází z r. 2002 – tehdy byla instalována a odhalena na prestižním místě na avenue Massachusettes, za ohromného zájmu našich krajanů. Přijeli z Floridy, Kalifornie, Oregonu, New Yorku a Chicaga, z celých Států. Odhalení se konala v době státní návštěvy prezidenta republiky Václava Havla. Přítomen byl i prezident Slovenské republiky Kováč, tehdejší první dáma USA Laura Bush i ministryně Madelaine Albrightová, rodem Češka i paní Charlotta Kotíková, Masarykova pravnučka. Socha je dílem Vincence Makovského a v podstatě pochází z roku 1937, ale odlita byla teprve v r. 1968, tehdy ovšem politické poměry zabránily její instalaci. Bronzový Masaryk drží v ruce svitek papíru, zřejmě Washingtonskou deklaraci.

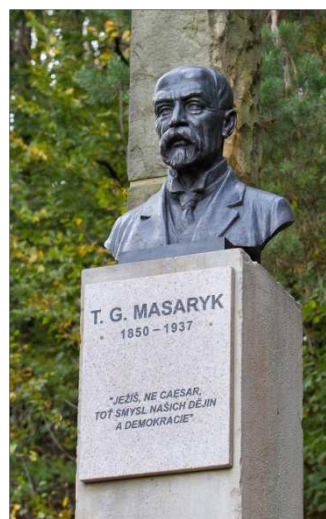
V Ciudad de Mexico mají Masarykovu třídu a na ní stojí stejný pomník, jaký můžete vidět na Hradčanech před Hradem.

Většina Masarykových soch má vysokou uměleckou úroveň – autory jsou naši prestižní umělci: Vincenc Makovský, Ladislav Šaloun, Josef Mařatka, František Bílek, Karel Dvořák, Jan Obrovský, Otakar Španiel, Bohumil Kafka a další.

Ani zdaleka jsem nebyla schopna vyjmenovat všechny památníky zakladatele našeho státu, filosofa a humanisty- Na rozdíl od doby totalitního režimu, byly tyto památníky vybudovány z lásky a úcty k velkému člověku, na kterého můžeme být právem hrdi.

Čejkovice

Horečky (Trojanovice)

Dnešní a původní pomník v Horečkách

Hradčany

Rotterdam
Košice - Lány - Pardubice

Zprávy z jednot a žup

Železný Brod 10. února 2018

Sokolská akce nazvaná „Sokol v proměnách času“ byla pokusem o komponovaný program, naším cílem bylo ukázat Sokol jako organizaci minulosti i přítomnosti, měla být součástí sokolského daru republiky při jejím stém výročí.

Tři župy Libereckého kraje - Ještědská, Jizerská a Krkonošská – spojily v tomto roce své síly ve společném programu, který jsme úspěšně zahájili 20. ledna v libereckém bazénu, kdy jsme společně doplávali do Prahy na slet a ještě nám zbyl dostatek uplavaných kilometrů na cestu domů.

Příprava programu „Sokol v proměnách času“ byla podstatně komplikovanější. Nejdříve to bylo hledání vhodného místa – dostatečně velkého, ale komorního prostředí. V Liberci, ani Jablonci jsme ho nenašli – teprve Železný Brod, malé, ale velmi útulné a technicky dobře vybavené divadlo splnilo naše očekávání. Bohužel však Železný Brod byl s hlediska dostupnosti nepříliš vhodný. To se vyřešilo zvláštními autobusy a zabezpečením dopravy do Brodu. Museli jsme ovšem o týden posunout původní termín (divadlo bylo obsazené!) – v tomto termínu zase nemohl folklorní soubor Jizera, který slíbil účast. Bylo to vše na poslední chvíli a tak ani další folklorní soubory, které padaly v úvahu, nebyly k dispozici. Pak se do toho ještě zamíchala chřipka, takže jsme se nevyhnuli určité improvizaci.

Ale byla sobota večer, sál se pomalu plnil a mohli jsme začít. Úvodem účastníky přivítala sestra Miluše Řeháková, starostka župy Jizerské, vlastní program začal předvedením živých řeckých soch, které měly připomenout ideový základ Sokola, totiž starou řeckou kalokagathii. Návaznost na tuto myšlenku zdůraznil záznam nástupu a části prostných mužů z XI. Vsesokolského sletu. Pokračovalo mluvené slovo, které seznamovalo posluchače s bohatou historií Sokola a mladé republiky, vracelo se k nebezpečím a problémům, které musely být řešeny a mezi tento text byla zařazována krátká tělocvičná vystoupení různých složek. Župa Jizerská přispěla vystoupením rodičů a dětí Sokola Alšovice a výborným a temperamentním vystoupením stepaerobiku ze stejné jednoty. Plánované vystoupení dvojice v akrobatické gymnastice z Turnova odpadlo, chřipka postihla jednu z účastnic. Jednota však pohotově zareagovala pěknou volnou sestavou starší žákyně Markétky, která s ní vyhrála ve své kategorii župní soutěž všestrannosti. Pak však nastala katastrofa v podobě vystoupení mužů s částí mužské skladby pro letošní slet. Na obranu těchto mužů musím říci, že ve čtvrtek večer omluvili svou účast muži z Alšovic, došlo totiž k přeložení termínu „psích“ závodů – a šlo o postup na velké závody někde v Alpách. Náhradní skupina mužů si vybrala veselou část skladby „sestro modrooká“, což po slovech o obraně republiky v r. 38 a vystoupení mužů ze X. sletu („Přísaha republiky“) samo o sobě působilo jako pěst na oko. Dokázala bych pochopit, že narychlo sestavená skupina nemohla být dobře secvičená, nechápu však, že se po zacvičení vybraného motivu cvičenci prostě rozutekli jako kluci. Tomu se říká „trapas“ a vysloveně špatná propagace sokolské myšlenky. Situaci zachránily sestry z Českého Dubu, které svým vystoupením připomněly úspěšné vystoupení skladby „Koncert“ ze sletů v Brně, Plzni a v Gajarech na Slovensku. Zacvičily výborně – hlavně proto, že hudba „Koncertu“ by probudila i mrtvého a tak z ní radost a energie přímo číší. V závěru vystoupil sokolský pěvecký sbor z Huntířova (župa Jizerská), zazpívané písně byly závěrečným pohlazením pro všechny přítomné. Bohužel, z připravených sokolských písní, kterými jsme chtěli zakončit společně program (před začátkem programu obdrželi všichni přítomní zpěvníček se čtyřmi sokolskými písněmi), sbor

zazpíval pouze jednu a to zrovna tu nejméně známou, takže o společném zpěvu celého sálu nemohlo být ani řeči.

Jsme si vědomi nedokonalosti celého slavnostního programu – byli jsme trochu zklamáni, že vlivem okolností nesplnila tato akce tak docela naše očekávání pořadu skutečně „na úrovni“ a to by se stát nemělo. Přičteme – li k tomu malou účast členstva a veřejnosti ze tří sokolských žup - dohromady tak maximálně 80 – 90 lidí – nemůžeme být s dlouho a pečlivě připravovanou akcí vůbec spokojeni, i když přítomní program hodnotili vesměs kladně. Při tom celá akce byla oznámena našim jednotám prvně už na podzim, pak ještě několikrát, posledně ještě týden před jejím konáním, kdy jsme oznamovali do všech jednot jízdní řád a zastávky vypravených autobusů.

Závěrem musím poznamenat, že – k našemu zármutku a naší nespokojenosti – námaha vynaložená na přípravu pořadu nebyla adekvátní k jejímu výsledku. Je nutno konstatovat nedostatečnou kázeň některých účinkujících a především nezáměr ze strany jednot v našem kraji. Docela určitě by bylo výhodnější organizovat podobné akce v jednotlivých sídlech žup, které jsou pro členy našich jednot dostupnější.

Takže nazdar příště – tentokrát na sportovním dnu v Jilemnici, kde pořadatelem bude župa Krkonošská.

Jarina Žitná, náčelnice župy Ještědské

Společná akce tří žup Libereckého kraje

Po plavání na slet v Liberci, pořadu „Sokol v proměnách času“ v Železném Brodě, sejdem se znovu – tentokrát v Jilemnici.

Zveme Vás všechny i celou veřejnost na

Sokolský sportovní den Jilemnice – Žijeme sportem

21.4.2018 – zahájení 9,00 hodin Tyršovo náměstí Jilemnice

Program:

Okolí Jilemnice	- chůze s hůlkami - biatlon - horská kola
Plavecký bazén Jilemnice	- uplav, kolik zvládneš - překážková dráha ve vodě
Sokolský park Jilemnice	- desatero tábornických dovedností
Sokolovna Jilemnice	- jóga - testy zdatnosti pro děti i dospělé - překážková dráha, - bosu pro všechny
Sportovní hala Jilemnice	- turnaj smíšenek ve volejbale - TURNAJ V NOHEJBALU TROJIC, MOŽNOST SMÍŠENÝCH DRUŽSTEV (MUŽI, ŽENY, MLÁDEŽ), BEZ VĚKOVÉHO OMEZENÍ
Umělá tráva Jilemnice	- turnaj v malé kopané pro muže druhého poločasu

Na všechny účastníky se těší Sokolská župa Krkonošská

Jizerky v zimě

Ačkoliv sněhová nadílka letošní zimy nás mnohé nepotěšila, o tomto víkendu jsme si docela pěkně zalyžovali.

Komise pobytu v přírodě OV ČOS již na podzim vyhlásila tradiční seminář pro cvičitele sokolských jednot, kteří mají nejen zájem vyrazit na běžkách, ale zároveň se sejit se sokolskými cvičiteli a přáteli z různých koutů naší publiky.

Letošní setkání se konalo pod názvem „Jizerské hory v zimě“.

Vyznavači bílé stopy proto neváhali a obratem vyplnili přihlášky, protože seminář bývá brzy obsazen.

Z naší župy Ještědské jsme tvořili docela početnou skupinu. 5 sokolských žen a cvičitelek z Turnova, 5 cvičitelů z Liberce a dva cvičitelé z Českého Dubu.

Celkem nás bylo 35 účastníků, kteří se srazili v pátek na horské chalupě Barbora přímo pod Bramberkem v Jizerských horách.

Někteří z nás jsme na této krásné akci byli již po třetí, někteří se k nám připojili poprvé. Prezenci a ubytování zajistila Liana Zahradníková, celé akci velel hlavní organizátor Zdeněk Lauschmann - vedoucí komise PP.

Na pátečním programu byla připomínka zásad pohybu a pobytu v zimní přírodě a rady, jak namazat ráno lyže na celodenní túru, která byla plánována na 20 - 25 km.

Nechyběl ani společný přípitek k 156. výročí založení Sokola, po kterém následovala beseda účastníků a společné zpívání při kytarách, které zajišťuje tradičně parta z Pardubic, kterou doprovází také Zdeněk a Tomáš.

Ve 23:30 hod nás Zdeněk potěšil úsměvným čtením na dobrou noc.

Když se sejde dobrá parta a zejména zpěvná, nikdo neodchází brzy spát. Někteří vydrželi hrát a zpívat do pozdních nočních hodin.

V sobotu po snídani jsme natěšeni vyrazili na celodenní výpravu na běžkách za krásami Jizerek.

Sněhu sice nebylo spousta, ale sluníčko a smích nás provázel po celý den, místy byla pěkná stopa, místy trochu utvrdlého a místy i mírně ledovatého terénu.

Trasa vedla přes Bramberk, Horní Maxov k rozhledně Slovanka, na Hrabětice, ke kapličky, k Josefodolské nádrži (kterou mnozí dobří běžkaři objeli - 8.5 km navíc oproti ostatním). Na oběd jsme se zastavili na Prezidentské chatě a vraceli jsme se zpátky na Barboru.

Po večeri došlo na „deskohraní“. Spoustu skvělých her nám představila Alice z Moravy, takže se cvičitelé s vervou pustili do připravených her.

Po desáté hodině jsme popovídali, jak bylo, jaké zážitky nás provázely po celý den.

Zdeněk kytaru a zpívání proložil tradičním a moudrým čtením na dobrou noc.

Zábava opět pokračovala společným povídáním, předáváním si zkušeností a hlavně zpěvem za doprovodu kytary, kterou doplňoval rozverný bubeník Jirka.

Pardubičáci jsou prostě sehraná, zpěvná a veselá parta, která zajistí na těchto akcích báječnou atmosféru.

V neděli po snídani jsme podnikli dopolední výpravu do okolí kolem Maxova, kde sníh byl podstatně příhodnější. Někteří jsme se při zpáteční cestě zastavili na oběd v zrenovované hospodě na Bramberku a ve 12:30 hodin jsme se sešli k ukončení akce, zhodnocení a předání osvědčení.

Část semináře patří mezi doškolovací akce pro cvičitele.

Bylo to opět moc příjemné setkání lidí, kteří mají společné zájmy, obdobné starosti i radosti ze sokolské práce, kterou všichni dělají s láskou a nadšením.

Většina účastníků nacvičuje skladby na XVI. Vsesokolský slet, takže se těšíme na společná setkání na župních sletech a zejména na setkání na sletě v Praze v prvním červencovém týdnu.

Za krásně prožitý víkend děkují organizátorům a celé partě účastníků

Jarda a Míla Havelkovi z Českého Dubu

Závěrečné slovo

O sokolském „bontonu“

Význam tohoto slova je dostatečně znám. Pochází z francouzštiny – bon ton, tedy dobré chování. Rozumí se ovšem dobré chování v rámci určité společnosti, takže v různém prostředí se může význam i dost podstatně lišit.

Obecně se za dobré, slušné chování považuje minimálně pozdrav při příchodu nebo odchodu, slovíčko „prosím“ a „děkuji“, vzájemná ohleduplnost v běžném životě, úcta a pomoc starším, ale také respektování státních symbolů.

Sokol je součástí sportovního prostředí – tam ke slušnému chování patří především „fair play“, úcta k výkonům soupeřů a snaha podat co nejlepší výkon. Když se však dnes podíváte na televizní záznam, na př. na různé ceremoniály, třeba udělování medailí nebo vyhlašování výsledků, na manipulaci s vlajkami, nikoho už ani nepřekvapí, že se vítězové nedokáží postavit do pozoru, (nebo ani nevědí, že to mají udělat!!), různě přešlapují, žvýkají – ale tady by přece určitá forma bontonu měla platit také. Jsem si vědoma toho, že tohle můžeme jen těžko ovlivnit, někdy to vyplývá z nervozity sportovce nebo z euforie z odměněného výkonu, ale neměli bychom to tolerovat!

Z historie Sokola je – snad většině členů – známo, že jsme organizací, která sportovní výkon a zdravý pohyb považuje za prostředek k výchově člověka, jakého společnost potřebuje a jakého bychom si ho přáli mít! Jedním z předpokladů fungování takové společnosti je zodpovědnost k celku, uvědomování si určitých požadavků a zvyklostí, které je nutno dodržovat, máme – li mít úspěch. Právě v dnešní době, kdy se veřejnost často dívá na Sokol jako na archaickou společnost a příslovecnou sokolskou kázeň považuje za přežitek, nemůžeme si dovolit snižovat nároky a připustit jakékoliv ztrapňování. Je jasné, že člověk jako takový dělá denně chyby, dělají je jistě i organizace a spolky. Je ovšem v našich možnostech chyby odstraňovat a vyslovené „trapasy“ nepřipouštět.

Co to znamená? Prostě nepustit ven nedostatečně připravené akce, špatně nacvičené sestavy nebo společná vystoupení. Týká se to také upraveného a vhodného oblečení, vlastní úrovně nácviku, nástupů i odchodů cvičenců a závodníků. Diváci docela jistě dovedou pochopit a odpustit chybu, nehodu, která se při cvičení stala, ale určitě také rozpoznají špatnou, nedostatečnou přípravu, lajdáckost při předvedení, příchodech i odchodech. Chyby při předvedení nelze řešit hromadným útekem ze cvičební plochy (čehož jsem, bohužel, byla v minulých dnech svědkem). Co je u těch nejmenších roztomilé a budí úsměv, je trapné u dospělých cvičenců. Podobná selhání si nemůžeme dovolit, i když je jasné, že ne vždy vše vyjde tak, jak bychom si představovali.

Právem se říká, že čím méně improvizace (jsou okamžiky, kdy se jí nevyhneme!), tím lépe! Při přípravě jakéhokoliv vystoupení je nutno začít s rozmyslem a včas, rozdělit práci jednotlivým organizátorům a vyžadovat jejich plnou zodpovědnost, vyhradit dostatečný časový prostor pro zkoušky – nejen vystoupení, ale i potřebné techniky – dbát na chování, kázeň i vhodné a upravené oblečení, bezchybnou manipulaci s vlajkami, výcvik vlajkové čety, mluvní, srdečný a zainteresovaný projev konferenciéra – a tím vším umožňovat všem pocít sounáležitosti, spolupráce a dobré společné pohody. Jen tak můžeme získat další sympatizanty a možná budoucí členy a ovlivňovat tak další prosperitu Sokola jako organizace potřebné pro další pozitivní vývoj české společnosti.

Dokažme, že sokolská tradice platí i ve sletovém roce 2018. Hodně zdaru!

Jarina Žitná

